

– М., 2010. 4. Матрюхин Г. И. Основные проблемы обучения кадров книжного дела в современных условиях / Г. И. Матрюхин; Ин-т кн. культ. и упр. – М.: Академиздатцентр «Наука» РАН, 2013. 5. Ткаченко В. Комп'ютеризовані технології та системи видавничо-поліграфічних виробництв / В. Ткаченко – Х., 2012.

THE MAIN PROBLEMS OF EDUCATION OF SPECIALISTS OF PUBLISHING AND POLYGRAPHIC INDUSTRY

The information on educational institutions in the field is presented; main problems of teaching book professionals are discussed and solutions are proposed.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Стаття містить інформацію про освітні навчальні заклади, основні проблеми підготовки кадрів для книжкової галузі і можливі шляхи їх вирішення.

Стаття надійшла 15.10.2013

УДК 37.048.4

М.С. Якубовська

Українська академія друкарства

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ВНЗ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ (з досвіду роботи заочного відділення УАД*)

У статті на прикладі роботи заочного відділення Української академії друкарства розглянуто проблему формування комунікативної культури студентів як основи професійної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю, а також аспекти формування культурологічного оточення; визначено сутність особистісно-культурологічної технології викладання.

Культурологія освіти, професійна освіта, культурологічне оточення, комунікативна культура студентів

XX ст. по праву можна назвати століттям впровадження прогресивних інноваційних технологій в усі сфери суспільного життя, галузі виробництва. Поточні зміни вимагають вироблення нових інноваційних педагогічних підходів у підготовці фахівців як гуманітарного, так і технічного профілю. Поєднання цих двох напрямків освіти зумовлює формування комунікативної культури студентів як основи професійної компетентності сучасного фахівця.

* Ректор Української академії друкарства проф. Дурняк Б.В. Завідувач заочного відділення доц. Барановський І.В.

Вітчизняна освіта у XXI ст. виходить на принципово новий рівень, спричинений не лише змінами в суспільно-політичному житті країни, інтеграцією до європейської спільноти, а й переглядом організаційно-ціннісних орієнтирів у навчанні молодого покоління. Надзвичайно рухомою системою, що залежить від багатьох чинників – соціальних, психологічних, педагогічних, є система навчання у вищій школі. Як показує досвід роботи заочного відділення УАД, соціальні замовлення суспільства зумовлюють підготовку фахівців за актуальними напрямками.

Технічна база суспільства вже не може функціонувати без інноваційних підходів до формування особистості сучасного фахівця, професійна комунікативна культура при цьому відігріє визначальну роль. Звідси бере витoki і сама підготовка професіонала-фахівця, адже техносфера, що швидко розвивається, породжує такі проблеми, про які раніше і не здогадувалися. На заочному відділенні академії друкарства вироблено інноваційну педагогічну систему формування комунікативної культури студентів як основи професійної компетентності майбутніх фахівців.

Вивченню проблем удосконалення мовлення студентів, наукових студій приурочували дослідники Н. Бабич, Б. Головін, М. Марун, В. Михайлюк, Т. Кацавець, А. Коваль, Н. Потелло, М. Пентилук, Л. Тоцька, С. Шевчук, І. Дроздова, Л. Златів, Л. Лучкіна, Л. Паламар та багато інших.

Одним з ключових понять процесу оновлення вітчизняного освітнього середовища є поняття компетентності оволодіння системою знань, навичок і вмінь та індивідуально-особистісного ставлення до предмета діяльності [1, с. 19].

Від рівня професійно-мовленнєвої компетентності сучасного фахівця залежить його подальше професійне становлення. Це зумовлює потребу у визначенні комунікативної культури студентів заочної форми навчання як основи професійної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю для досягнення здатності вирішувати в подальшому будь-які завдання засобами як в усній, так і в письмовій формі.

На заочному відділенні академії розроблено головні теоретичні аспекти формування професійно-комунікативної компетентності студентів (зміст і структура формування комунікативної культури) як основи професійної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю, впроваджено принципи навчання видів мовленнєвої діяльності, відбір й організацію навчального матеріалу, самостійної роботи тощо.

Формування професійно-комунікативної компетентності студентів заочної форми навчання покликане інтегрувати професійну діяльність майбутніх фахівців відповідно до потреб суспільства, адже сама інженерна діяльність за останні десятиріччя неспізнано змінилася, що породило невідповідність між існуючою системою інженерної освіти та інженерною діяльністю. Предметом інженерної діяльності виступає техніка, яка зазнає докорінних змін, що об'єктивно вимагає підтягування освіти до нових рубежів технічного прогресу.

Інженерна практика єднає науку з матеріальним виробництвом, а наукове забезпечення є функцією навчальних закладів. Вони покликані виховати в студентів постійну потребу у вивченні здобутків сучасного світового виробництва і досягнень науково-технічного прогресу. Головна функція вищої школи полягає в розвитку особистості, а не лише в підготовці відповідних кадрів. Таким чином, освіта зводиться як до спеціального навчання, так і до загальноосвітнього процесу.

Інноваційний підхід до становлення спеціаліста як гармонійно розвинутої особистості на основі формування професійно-комунікативної компетентності змінює чисто функціональний підхід до людини, майбутнього фахівця, котрий творитиме новітнє виробництво, наповнене передовими науковими принципами, що базується на високій освіченості.

Як наслідок, на заочному відділенні академії безпосередній зміст поняття освіти розширюється: освіта як єдність навчання і виховання сприяє формуванню нового фахівця, готового виконувати поставлені перед ним життєві і професійні вимоги. Таким чином, на основі формування професійно-комунікативної компетентності студентів відбувається інтеграція між технічною і гуманітарною культурою, що сприяє фундаментальній підготовці фахівців. Культурологічний підхід у даному випадку виступає як інноваційна педагогічна парадигма. Серед педагогічних інновацій при формуванні професійно-комунікативної компетентності студентів виділяються наступні: проблема навчання професійно-орієнтованої мови як складника професійної підготовки майбутніх фахівців, методика проведення ділових переговорів, письмова ділова комунікація та усні презентації, формування професійної компетенції засобами комп'ютерних технологій та інші.

Суспільство потребує високопрофесійних спеціалістів, які не лише глибоко знають фахові дисципліни і нормативні документи своєї галузі, а й мають сформовані вміння та навички, відповідний світогляд і мовленнєву професійну компетентність, що дозволить в подальшому максимально виконувати покладені на них завдання.

З огляду на те, що однією з найважливіших складових фахової компетентності сучасного фахівця є його мовленнєва компетенція, система роботи заочного відділення академії полягає в тому, щоб виробити в студентів навички і вміння ефективного спілкування під час роботи. Загальновідомо, що мовлення репрезентує людину. Сократ писав: „Заговори, щоб я тебе побачив”.

За спостереженнями, комунікативні вміння й навички студентів–майбутніх фахівців, попри вивчення мови в школі і ВНЗ, залишаються недостатньо розвиненими. При проведенні практичних занять з фахових дисциплін викладачі стикаються з тим, що студентам важко вести діалог, виступати публічно, дискутувати, опонувати. Найслабкішою ланкою залишається лексичний склад мовлення сьогоденного студента. Як свідчать спеціальні дослідження, воно в усі часи складалося переважно зі сленгових слів, що примітивізує не лише мовлення, мислення, а й загальний рівень культури.

На заочному відділенні УАД вироблена методика навчання мови як засобу спілкування, що зумовлено соціальним замовленням, створено ґрунтовні розробки з проблеми формування вмінь і навичок для забезпечення ділового спілкування майбутніх фахівців у теоретичному й практичному аспектах. Адже, на наш погляд, студенти сьогодні повинні вивчати мову передусім як засіб спілкування, „вивчати її з точки зору того, як вона здійснює це спілкування, як відбувається її комунікативна діяльність і як пристосовуються її одиниці, наділені змістовою значущістю, до цієї діяльності” [5, с. 133–134].

Аналіз даних нашого анкетування, в якому взяли участь фахівці різних економічних і технологічних спеціальностей та студенти економічних спеціальностей, що працюють в різних галузях економіки, менеджменту, показав, що основною проблемою для наших респондентів залишається оволодіння професійною компетентністю при діловому спілкуванні.

Звідси, зміст навчання побудовано так, щоб забезпечити досягнення головної мети навчання – формування необхідної комунікативної спроможності у сферах ділового спілкування в усній формі. «Функція спілкування найтісніше пов’язана з діяльністю людини, з її розвитком, психічним та соціальним функціонуванням; людина через мовне спілкування узгоджує свої дії, вчинки з іншими людьми, пристосовується до середовища, до суспільних і побутових ситуацій, коригує свою щоденну поведінку, формує своє оточення, виявляє іншим людям себе, намагається утвердити в такий спосіб свої погляди, свою свободу, незалежність своє «я», довести свою правоту, нав’язати своєму оточенню власну позицію, поведінку, вплинути на корекцію поведінки людей, з якими вона спілкується, тощо» [7, с. 59].

Крім того, важливим є зміщення акцентів у бік підвищення культури мовлення студентів на заняттях з фахових дисциплін. Практика показує, що в межах лише дисципліни „Українська мова за професійним спілкуванням” неможливо досягнути успіху. Отже, нагальною є потреба об’єднати зусилля викладачів-філологів та викладачів інших дисциплін, передусім фахових. Це дасть змогу сформувати мовленнєву компетенцію майбутніх фахівців. Уся система роботи на заочному відділенні УАД спрямована на формування відповідних умінь і навичок студентів. При цьому організація самостійної позааудиторної роботи студентів економічних і технологічних спеціальностей з формування професійної мовленнєвої компетенції повинна бути системною, цілісною, поліфункціональною, гнучкою, мобільною.

У практичній діяльності майбутнього спеціаліста поряд з професійно необхідними є такі вміння: спілкуватися з колегами й виступати перед ними; виступати з вітальними промовами різних видів; налагоджувати стосунки в колективах; захищати свою думку, позицію; формулювати тезу й добирати аргументи на її користь; триматися перед аудиторією (в офіційній та неофіційній ситуаціях); відповідати на запитання; брати участь у дискусіях на будь-яку тему; знаходити вихід з конфліктних ситуацій тощо. «Мова виконує функцію ототожнення і диференціації реалій з метою впорядкування світу у людській

свідомості, з метою відображення його гармонії та природних закономірностей» [7, с. 215].

Ураховуючи особливості діяльності майбутніх технологів та економістів, для студентів заочного відділення УАД визначено мінімум знань з філологічних дисциплін, що забезпечує вищезгадані складові успіху:

- підвищення культури усного мовлення;
- удосконалення правописної компетенції;
- засвоєння правил складання ділових паперів;
- дотримання норм мовленнєвого етикету в будь-якій життєвій ситуації.

Загальне правило підвищення культури усного мовлення як основи формування професійної мовленнєвої компетенції можна сформулювати так: бути вимогливим до кожного сказаного слова. Оскільки людське суспільство є неоднорідним й різні культури мають різні системи цінностей, для виживання людства пріоритетним завданням освіти є виховання комунікативної культури в широкому сенсі як здатності до діалогу з іншим, толерантності як основи для узгодження цілей і цінностей різних соціо-, культуро-, етно- й ін. груп.

Формування потреби й здатності спілкування з іншими людьми, з навколишнім світом у практиці формування мовленнєвої компетентності студентів ВНЗ залишається пріоритетним напрямком і в роботі заочного відділення УАД. Під час навчання в студентів відбувається взаємообмін інформацією, інтересами тощо, формуються навички в досягненні результатів професійного спілкування – установлення ділових контактів, що породжуються потребами в спільній діяльності людей, розв'язання конкретних проблем, підписання угод чи встановлення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття й розуміння іншої людини. Студенти усвідомлюють, що ділове спілкування передбачає попередню підготовку, визначення змісту й мети, не виходить за межі теми, має конструктивний характер, спрямований на розв'язання конкретних завдань, досягнення визначеної мети. Усі види ділового спілкування передбачають висновки як результат узгодження думок, розробки взаємоприйнятого рішення та організації взаємодії партнерів. Найпоширенішими в мовній практиці є такі композиційні форми усного монологічного спілкування, як інформація (на суспільно-політичні теми); побутова розповідь (про себе, побачене, проведений день); критичні виступи (на зборах, нарадах); агітаційні виступи, звіти (із закликом взяти участь у якому-небудь заході); дискусійні виступи (у зв'язку з обговоренням певної проблеми або книги, фільму); повідомлення і доповіді (на теми, пов'язані з наданням відповідної інформації); приватні виступи (на урочистих зборах, зустрічах) та інші.

Опираючись на теорію комунікативної дії Ю. Хабермаса, доводимо, що освітня модель добра, якщо вона сприяє тому, щоб у суспільстві був можливий якомога більший обсяг комунікативної поведінки людей у їхньому життєвому світі. Поняття комунікативного розуму, нове поняття суспільства як системи, що складається з елементів – комунікацій, а не індивідів, інші соціологічні теорії останніх років виводять на перший план проблеми людської комунікації,

розуміння мови як основного засобу комунікації. «Мова як духовний феномен виступає одночасно об'єктиватором і суб'єктиватором реальності: вона відокремлює дійсність від особи, щоб була можливість цей навколишній світ пізнавати, вивчати, змінювати, устійнювати у національній свідомості, формувати як щось окремішне і цілковито інше, ніж сама реальність» [7, с. 215].

На рівні освітніх цілей дані вимоги розкриваються наступним чином: мовна компетентність, у першу чергу знання рідної мови і як мінімум однієї іноземної, уміння писати й читати (читання як цінність і потреба), говорити й слухати, інтерпретаційні вміння, мінімальні логічні вміння аргументації, визначення понять, класифікацій та ін.); сприяння формуванню толерантного мислення, подоланню деструктивної агресивності людини; навчання діалогу (а не маніпулятивним технікам комунікації) тощо.

У практиці самостійної роботи студентів виробляються форми усного ділового мовлення в монологічній та діалогічній формі. Монолог являє собою усне висловлювання однієї людини, має різну тривалість – від одного речення до великого за обсягом висловлювання (публічний виступ). У діловому спілкуванні може бути висловлений експромтом, але може готуватись, продумуватись і записуватись (лекція, доповідь). Характеризується розгорнутістю, граматичною правильністю. Ділове монологічне спілкування не терпить монотонності, надмірної жестикуляції, яка нерідко є суттєвим недоліком мовця.

Пріоритетними цілями освіти в даному випадку є розвиток мислення людини – уміння мислити самостійно, з використанням різних знакових систем, рефлексивно, дивергентно (не ділити на «чорне – біле»); розуміти при цьому соціокультурний контекст висловлювань; розвиток творчого потенціалу, а отже, інтуїції, художньо-образного мислення й індивідуальних здібностей; виховання і розвиток автономно-гуманістичної свідомості особистості, що володіє розумінням пріоритетів свободи, прав людини та високої відповідальності; орієнтація в змісті освіти не на вузьку спеціалізацію, а на цілісну картину світу.

В.П. Андрущенко у своїй роботі «Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю» [4, с. 119] говорить про ізоморфність архітектоники системи освіти архітектоніці культури, про соціокультурні детермінанти освіти й про цінності як ядро культури та орієнтири освітнього процесу. При цьому соціальними детермінантами освіти виступають суспільні відносини, що визначають структуру системи освіти, ідеологічну спрямованість, зміст навчання і т.п.

У практиці роботи заочного відділення УАД в процесі формування мовленнєвої компетенції визначальними є принципи: від монологу до діалогу, від студентського порозуміння до високої професійної мовленнєвої компетенції в роботі. Під час практично більшості занять ведеться робота над діалогічним, полілогічним мовленням.

Діалог – це безпосереднє спілкування двох і більше людей у формі розмови (бесіда, телефонна розмова, прийом відвідувачів). Діалогічне мовлення утворюється зміною ролей „я” і „ти”, що організує текст як суму реплік, ха-

рактизується відносною стислістю, специфікою будови речень. Діалогічне спілкування завжди мотивоване, оскільки містить у собі прохання чи наказ, передачу повідомлення чи висловлення почуттів. Мотив включається в поведінку одного з партнерів спілкування. Таке мовлення здебільшого протікає в умовах конкретної ситуації й супроводжується невербальними засобами. «Мова виступає посередником між людиною і реальністю... За допомогою мови реальний світ трансформується в ідеальний і стає набутком людського духу, людського мислення та пізнання» [7, с. 216].

Формування професійної мовленнєвої компетенції відбувається на багатьох рівнях: вербальному і невербальному. Невербальна комунікація включає жести, міміку, інтонацію, правильність у виборі міжособистісного простору, вербальна доповнює, підсилює мовленнєве висловлювання, допомагає розкрити змістовий бік інформації. Вона, як правило, відбувається неусвідомлено, мимовільно.

Ще в першій половині ХХ ст. П. Сорокін [3, с. 259] одним із перших підняв проблему вичерпаності колишньої культурної моделі й закладених у ній принципів пізнання та освіти. Він відзначав необхідність переходу в європейській моделі від «почуттєвого» до «ідеаціонального» варіанта, з пріоритетом виховання моральної свідомості, сформувати яку неможливо без професійної мовленнєвої компетенції студентів. З огляду освітніх цілей, це означає виховання пріоритету «постматеріальних» цінностей творення, творчості, естетичного переживання, любові, співчуття й т.п. У тому числі формування відношення до самої освіти не як до засобу досягнення утилітарних цілей, а як до самоцінного процесу. На рівні змісту освіти така спрямованість означає значний компонент досвіду творчої діяльності.

Найновіші досягнення сучасної лінгвістичної науки використовуються в роботі заочного відділення академії для формування мовленнєвої професійної компетенції студентів. Сьогодні ділове спілкування також може відбуватися в умовах, коли співрозмовники перебувають на значній віддалі один від одного. Воно ділиться на контактне (публічні виступи, доповіді, лекції, розповіді тощо) та дистантне (різні форми монологічного мовлення по радіо, телебаченню, коли зв'язок промовця зі слухачами однобічний, до того ж учасники спілкування знаходяться на певній відстані).

Студенти УАД упродовж навчання виробляють у собі вміння користуватися різними формами мовленнєвої комунікації. З точки зору кількості учасників розрізняють спілкування міжособистісне і масове. Міжособистісне – це телефонна розмова, бесіда, масове – публічний виступ, лекція, доповідь. Масова комунікація вимагає уваги до правил, норм лексичного і граматичного вибору при організації тексту.

Усне ділове спілкування може бути безпосереднє й опосередковане, залежно від наявності чи відсутності якого-небудь опосередкованого „апарату”. Поняття безпосереднього спілкування пов'язане з контактним діловим мовлен-

ням. Це бесіда, спілкування в колективі, наради, прийом відвідувачів тощо. До видів опосередкованого ділового спілкування відносять телефонну розмову. Студенти засвоюють, що особливу роль в усному мовленні відіграє інтонація, яка надає йому не тільки виразності, емоційності, а й точності, зрозумілості. Людина, яка погано інтонує своє мовлення, говорить не тільки невиразно, а й непереконливо, звідси випливають поняття ефективності мовлення, красномовство, милозвучність.

Підвищити якість формування професійної мовленнєвої компетенції студентів у практиці заочного відділення УАД дозволяє мистецтво як особлива культурологічна складова суспільного буття.

Студенти пізнають, як різні види мистецтва видозмінювалися, взаємоперепліталися, взаємодоповнювалися, вривалися в наукові площини як відчайдушні потоки світла і несподіваних сегментів. Вони ширяли над хвилями людського розуму як космічні містичні сяєва, як відчайдушні бажання людства підійти до відкриття вічного абсолюту, як незбагненна сила, котра вела дорогою прогресу і в часи найбільших депресій ставала рятівною соломинкою, супроводила дорогами випробувань.

Тільки творення, найвищим виявом якого є творчість, стає підвалиною людського буття. «Втім, між точністю і поетичністю нема жодного протиріччя. Число присутнє в мистецтві, як і в науці. Алгебра є в астрономії, а астрономія дотикається до поезії; алгебра є в музиці, а музика також межує з поезією. Людський розум має три ключі, що відмикають усе. Ці ключі – цифра, літера, нота. Знати, мислити, мріяти. В цьому – все» [1, с. 147]. Серед засадничих основ формування професійної компетентності студентів ВНЗ – переконання, що сталий розвиток – це розвиток людства, коли задоволення потреб сучасних поколінь здійснюється без шкоди для майбутніх і не руйнує своєї природної основи, забезпечуючи безперервний прогрес цивілізації, розвиток суспільства, заснований на нормах та цінностях загальнолюдської культури.

На прикладі досвіду роботи заочного відділення Української академії друкарства бачимо, як комплексно вирішується проблема формування комунікативної культури студентів заочної форми навчання як основи професійної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю; адже культура усного ділового спілкування вимагає, щоб кожна людина володіла нормами української літературної мови, лексичним багатством, зокрема вміла використовувати комунікативно, доречно синоніми, антоніми, послуговувалася граматичними засобами мови.

Важко переоцінити важливість вирішення проблеми формування комунікативної культури студентів заочної форми навчання як основи професійної компетентності майбутніх фахівців, під яким розуміють самостійну цілісну цілеспрямовану мовленнєву структуру, що забезпечує спілкування за допомогою писемного або усного тексту. У цьому випадку писемний текст виступає представником автора як учасника мовленнєвої комунікації. Оволодіти на при-

кладі досвідом роботи над текстом означає закласти міцні основи формування комунікативної культури студентів.

Писемна грамотність є одним з найважливіших показників загальнокультурного рівня людини. Питання про шляхи й засоби підвищення правописної грамотності постійно знаходяться в полі зору педагогів, однак проблема не втрачає своєї актуальності. Студент не може засвоїти у ВНЗ значну кількість правил, якщо прийшов зі школи з низьким рівнем грамотності. Для вирішення цих проблем студенти заочного відділення академії вивчають таку тему, як „Довідкова лінгвістична література” з метою детального ознайомлення з лексикографічними виданнями, Українським правописом, адже важливо навчити студентів користуватися довідковою лінгвістичною літературою, словниками, знаходити потрібну інформацію найраціональнішим способом, що забезпечував би насамперед мінімальні витрати часу. Велике значення має ознайомлення студентів з жанрами ділового мовлення: дорученням, протоколом, розпискою тощо. Як зазначає А. Коваль, „соціальна функція писемного ділового мовлення дуже важлива: ділове мовлення обслуговує суспільні відносини людей, служить для зв'язку органів влади з населенням, для взаємозв'язку в політичній, економічній, соціальній і культурній сферах» [5, с. 10]. „Ділова сфера – одна з основних життєво необхідних галузей діяльності людства. Саме за допомогою ділових паперів, документів, листів встановлюються офіційні, службові, ділові, партнерські контакти між закладами, підприємствами, установами, державами, а також налагоджуються приватні стосунки між людьми» [5, с. 3]. Основна одиниця усного й писемного мовлення – мовна одиниця найвищого рівня, текст, що оформляється за певними правилами. Композиція, або структура тексту (вступ, доказ, закінчення), вимагає стандартизації. Стандартизація є найвиразнішою ознакою форми викладу ділового мовлення. Формально-змістова однотипність досягається добром певних мовних засобів.

Таким чином, на конкретних прикладах роботи заочного відділення УАД розглянуто формування комунікативної культури як основи професійної компетентності студентів ВНЗ технічного профілю. Окреслено набутий досвід роботи, що базується на принципах творчого саморозвитку особистості, комунікативної значущості. Формування професійної мовленнєвої компетенції сприятиме майбутнім фахівцям у вирішенні важливих завдань, що стоять сьогодні перед суспільством і сучасною людиною.

1. Бальзак О. Думки про мистецтво / О. Бальзак – К.: Наук. думка, 1973. – 346 с.
2. Бирик С. П. Розвиток культури мовлення студентів / Бирик С. П., Михно І. Л., Пустовіт Л. О., Сютя Г. М. – 2-е вид., доп. і випр. – К.: Довіра: УНВЦ „Рідна мова”, 1998. – 507 с.
3. Вакуленко В. М. Основи педагогіки вищої школи України: навч. посіб. / В. М. Вакуленко. – Луганськ: Вид-во СНУ, 2001. – 241 с.
4. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / упоряд. О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя. – К.: Знання, 2003. – 766 с. – (Сер. Вища освіта ХХІ ст.).
5. Коваль А. П. Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування / А. П. Коваль. – 3-тє вид. – К.: Вища шк., 1982. – 288 с.
6. Кремень В. Україна: Шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації / В. Кремень, В. Ткаченко. – К., 1999. – 465 с.
7. Федик О. Мова як духовний адекват світу / О. Федик – Львів: Місіонер, 2000. – 296 с.

**ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ КАК
ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
СТУДЕНТОВ ЗАОЧНОЙ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ ВУЗОВ
ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ (из опыта работы заочного отделения
УАП)**

В статье на примере работы заочного отделения Украинской академии печати рассматриваются проблема формирования коммуникативной культуры студентов как основы профессиональной компетентности будущих специалистов технического профиля и аспекты формирования культурологического окружения; определена сущность личностно-культурологической технологии преподавания.

**FORMATION OF COMMUNICATIVE CULTURE AS THE
BASIS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF STUDENTS BY
CORRESPONDENCE UNIVERSITY TECHNICAL PROFILE (based on the
experience of the correspondence department of the Ukrainian Academy of
Printing)**

In the article on the example of experience of in absentia separation of the Ukrainian Academy of Printing the problem of forming of communicative culture of students as bases of professional competence of future specialists of technical profile is considered, the aspects of forming of culturological surroundings are considered; essence of personality-culturological technology of teaching is certain.

Стаття надійшла 23.10.2013